

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

શ્રી બી. ટી. કૃષ્ણપ્પા

વિરુદ્ધ

ડિવિઝનલ મેનેજર, યુનાઈટેડ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નંબર ૪૦૨૭/૨૦૧૦)

૩૦/૦૪/૨૦૧૦

[જી. એસ. સિંઘવી અને અશોક કુમાર ગાંગુલી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮:કલમ ૧૬૬-વળતર-ભવિષ્યની કમાણીની ખોટ-ચણતર તરીકે કામ કરતા ૫૦ વર્ષની વયના દાવેદાર-મોટર અકસ્માતમાં, જમણા પગને ૩.૫ સે. મી. ટૂંકા થવાના પરિણામે બહુવિધ અસ્થિભંગનો સામનો કરવો પડ્યો-ટ્રિબ્યુનલે ૨૦ ટકા અપંગતાનું મૂલ્યાંકન કર્યું

અને ૧.૫ લાખ રૂપિયાનું વળતર આપ્યું-ઉચ્ચ અદાલતે વળતરમાં ૩૪૦૦૦ રૂપિયા વધારો કર્યો-અપીલ પર ચુકાદો આપ્યો:અપીલકર્તાને તેના જમણા પગને ઉલટાવી ન શકાય તેવું નુકસાન થયું હતું, જેના કારણે તેને રાજમિસ્ત્રી તરીકેની નોકરી હાથ ધરવા માટે મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડ્યો હતો-ઉચ્ચ અદાલતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલનું વળતર "સુવિધાનું નુકસાન અને નિર્ધારિત સમયગાળા દરમિયાન જીવનનો આનંદ અને કમાણીનું નુકસાન" શીર્ષક હેઠળ નીચલી બાજુએ હતું, તેણે આ શીર્ષકો હેઠળ પોતાનું મૂલ્યાંકન કર્યું ન હતું-આ ક્ષેત્રોને યોગ્ય આત્મનિરીક્ષણ અને વધુ સંવેદનશીલ અભિગમની જરૂર હતી કારણ કે અપીલકર્તા સમુદાયના નબળા વર્ગનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે-આ બાબતને નવેસરથી વિચારણા માટે ઉચ્ચ અદાલતમાં મોકલવામાં આવી હતી.

૫૦ વર્ષીય અપીલકર્તા ચણતર તરીકે કામ કરતો હતો.દુર્ભાગ્યપૂર્ણ દિવસે, જ્યારે તે રસ્તો પાર કરી રહ્યો હતો, ત્યારે એક મોટરસાયકલે તેને ટક્કર મારી હતી, જેના પરિણામે તેના હાડકાના ફ્રેક્ચર, માથા અને આખા શરીરમાં અન્ય ઈજાઓ થઈ હતી.તેઓ લગભગ ૨ અઠવાડિયા સુધી દવાખાનામાં દાખલ રહ્યા હતા અને દવાખાનામાંથી રજા મળ્યા પછી લગભગ ૬ મહિના સુધી તબીબી સારવાર હેઠળ હતા.મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલે તેમને ૧.૫ લાખ રૂપિયાનું વળતર આપવાનો આદેશ આપ્યો હતો.વળતરની રકમથી અસંતુષ્ટ, અપીલકર્તાએ ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં અપીલ દાખલ કરી હતી.ઉચ્ચ અદાલતે

વળતરમાં માત્ર ૩૪૦૦૦ રૂપિયાનો વધારો કર્યો હતો.એટલે અપીલ કરવામાં આવી છે.

અપીલને મંજૂરી આપવી અને આ બાબતને ઉચ્ચ ન્યાયાલય માં મોકલવી,
કોર્ટ

ઠેરવ્યુ :૧.૧.ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાના કેસને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધો ન હતો.તેણે ટ્રિબ્યુનલના શારીરિક વિકલાંગતાના ૨૦ ટકાના મૂલ્યાંકનને સ્વીકાર્યું હતું અને અવલોકન કર્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલે નીચલી બાજુએ "સુવિધાનું નુકસાન અને જીવનનો આનંદ અને નિર્ધારિત સમયગાળા દરમિયાન કમાણીનું નુકસાન" શીર્ષક હેઠળ વળતર ચૂકવ્યું છે.જો કે, તેણે માત્ર ભવિષ્યના તબીબી ખર્ચ માટે વધારાનું વળતર આપ્યું હતું અને ભવિષ્યમાં કમાણીના નુકસાનના પાસા સાથે બિલકુલ વ્યવહાર કર્યો ન હતો, જે યોગ્ય અભિગમ ન હતો.આજીવિકા કમાવવાની અસમર્થતા અથવા અપંગતાને માત્ર વ્યવહારમાં જ નહીં પરંતુ વાજબી અપેક્ષાઓ અને કલ્પનીય સમયગાળાની કમાણીના ઘટાડાને ધ્યાનમાં રાખીને ભવિષ્યમાં પણ જોવી જોઈએ.[પેરા ૯,૧૦] [૬૬૨-**C-F**]

રમેશ ચંદ્ર વિરુદ્ધ રણધીર સિંહ અને અન્યો (૧૯૯૦) ૩ એસ. સી. સી.
૭૨૩ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૨.ફરિયાદી સાક્ષી ૨ ના પુરાવા અનુસાર, જે ડૉક્ટર અપીલકર્તાની ઈજાઓની દેખરેખ રાખતા હતા અને દવાખાનામાં સારવાર આપતા હતા, તે સાબિત થયું હતું કે અપીલકર્તાને જમણા પગના ટિબિયા અને ફાઈબુલા હાડકામાં સંયોજન અસ્થિભંગ થયો હતો.તેના ચહેરા અને શરીરના કેટલાક ભાગો પર ઉઝરડા અને કટ પાડા થયા હતા.તેનું ઓપરેશન કરવામાં આવ્યું હતું.ડિસ્ચાર્જ થયા પછી પણ, તેમને ફોલો અપ સારવાર અને ફિઝિયોથેરાપીની સલાહ આપવામાં આવી હતી અને તેમના પગની વધુ સારી હિલચાલ માટે કસરત કરવાની પણ સલાહ આપવામાં આવી હતી.ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પોતાના સોગંદનામામાં, ફરિયાદી સાક્ષી ૨એ જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તાનો જમણો પગ ટૂંકો કરવામાં આવ્યો હતો જેના પરિણામે તેને લંગડા થઈને ચાલવું પડ્યું હતું.અપીલકર્તાને સલાહ આપવામાં આવી હતી કે તેઓ ઊભા સોલવાળા ફૂટવેરનો ઉપયોગ કરે અને કસરત ચાલુ રાખે.ટ્રિબ્યુનલે નોંધ્યું હતું કે પગ ૩.૫ સે. મી. જેટલો ટૂંકો હતો.જો કે, ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તાની અપંગતાને ૪૮ ટકા પર સ્વીકારીને, ડૉક્ટરના મૂલ્યાંકનને સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કે ભવિષ્યમાં કમાણીની ખોટ પણ ૪૮ ટકા હશે.તેમાં અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો હતો કે બાંધકામ કાર્યમાં ઘણા લોકો સામેલ હોય છે અને જમણા પગની અપંગતાને કારણે અપીલકર્તા બાંધકામ કાર્ય કરી શકશે નહીં એવો નિષ્કર્ષ કાઢવામાં ડૉક્ટર યોગ્ય ન હતા.આવકની ભવિષ્યની ખોટ ૨૦ ટકાથી ઘણી ઓછી હોવાનું

અનુમાન કરવામાં આવ્યું હતું.તેમની આવક અંગે કોઈ ચોક્કસ પુરાવા ન હોવાથી વળતરનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે ગુણક પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

[પારસ ૧૧-૧૪] [૬૬૨-**F-H**; ૬૬૩-**A-C**; ૬૬૩-**E-G**]

૧.૩.જો કે ટ્રિબ્યુનલે તારણ કાઢ્યું હતું કે ભવિષ્યમાં આવકની ખોટનું મૂલ્યાંકન માત્ર ૨૦ ટકા જ કરવું જોઈએ, ઉચ્ચ અદાલતે એવું નિરીક્ષણ કરતી વખતે કે ટ્રિબ્યુનલનું વળતર "સુવિધાનું નુકસાન અને નિર્ધારિત સમયગાળા દરમિયાન જીવનનો આનંદ અને કમાણીનું નુકસાન" શીર્ષક હેઠળ નીચલી બાજુએ હતું, તેણે કારણો આપવા જોઈએ અને આ શીર્ષકો હેઠળ પોતાનું મૂલ્યાંકન કરવું જોઈએ, કારણ કે ઉચ્ચ અદાલત, પ્રથમ અપીલ અધિકારી તરીકે, તથ્યો અને કાયદા બંને પર સત્તા ધરાવે છે.ઉચ્ચ ન્યાયાલય ના આદેશોમાં આ શીર્ષકો હેઠળ વળતરની આકારણી અંગે કોઈ વિગતોનો અભાવ હતો.આ ક્ષેત્રોમાં યોગ્ય આત્મનિરીક્ષણ અને વધુ સંવેદનશીલ અભિગમની જરૂર હતી કારણ કે અપીલકર્તા ચણતર હતો અને કામદાર સમુદાયના નબળા વર્ગનું પ્રતિનિધિત્વ કરતો હતો.અપીલકર્તાને તેના જમણા પગને ઉલટાવી ન શકાય તેવું નુકસાન થયું હતું, જે તેના માટે ચણતર તરીકેનો વ્યવસાય કરવામાં મુશ્કેલીઓ ઊભી કરશે.[પેરા ૧૫] [૬૬૩-**G-H**; ૬૬૪-**A-C**]

મેસર્સ કોનકોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ શ્રીમતી નિર્મલા દેવી અને અન્યો (૧૯૭૯) ૪ એસસીસી ૩૬૫; વિભાગીય નિયંત્રક, કેએસઆરટીસી વિરુદ્ધ મહાદેવ શેટ્ટી અને અન્ય (૨૦૦૩) ૭ એસસીસી ૧૯૭ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૨. જીવનની લાંબી અપેક્ષાઓ કમાણીની ક્ષમતા સાથે જોડાયેલી છે.જો કમાણી કરવાની ક્ષમતા ઓછી થાય છે, તો તે અપેક્ષિત આયુષ્યને પણ અસર કરે છે.વળતરની કોઈ રકમ અપીલકર્તાની ભૌતિક રચનાને પુનઃસ્થાપિત કરી શકશે નહીં.જ્યારે પણ અકસ્માત દરમિયાન થયેલી કોઈપણ ઈજા માટે ચૂકવવાપાત્ર વળતર તરીકે કોઈ રકમ નક્કી કરવામાં આવે છે, ત્યારે ઉદ્દેશ એ છે કે જ્યાં સુધી નાણાં ભરપાઈ કરી શકે ત્યાં સુધી આવી ઈજાને વળતર આપવું કારણ કે નાણાંને માનવ વેદના અથવા વ્યક્તિગત વંચિતતા સાથે સરખાવવું શક્ય નથી.નાણાં તૂટેલી અને ભાંગી પડેલી ભૌતિક ફેમને નવીનીકૃત કરી શકતા નથી.તેની પ્રકૃતિમાં જ્યારે પણ કોઈ ટ્રિબ્યુનલ અથવા અદાલતને અકસ્માતના કિસ્સામાં વળતરની રકમ નક્કી કરવાની જરૂર પડે છે, ત્યારે તેમાં કેટલાક અનુમાન, કેટલાક કાલ્પનિક વિચારણા, અપંગતાના સ્વરૂપ સાથે જોડાયેલી થોડી સહાનુભૂતિ શામેલ હોય છે.[પારસ ૧૭-૧૯] [૬૬૪-H; ૬૬૫-B-C; ૬૬૫-D-E]

કેસ કાયદો સંદર્ભ:

(૧૯૯૦) ૩ એસ. સી. સી. ૭૨૩. પેરા ૧૦ આધાર રાખ્યો.

(૧૯૭૯) ૪ એસ. સી. સી. ૩૬૫. પેરા ૧૫ પર આધાર રાખ્યો.

(૨૦૦૩) ૭ એસ. સી. સી. ૧૯૭. પેરા ૧૬ પર આધાર રાખ્યો.

દીવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર : દીવાની અપીલ નંબર ૪૦૨૭/૨૦૧૦.

એમ. એફ. એ. નંબર ૨૫૯/૨૦૦૮ માં બેંગ્લોર ખાતેની કર્ણાટક ઉચ્ચ

ન્યાયાલય ના ૨૦.૭.૨૦૦૮ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે વી. એન. રઘુપતિ.

પ્રતિવાદીઓ માટે એ. કે. ડે, રાજેશ કુમાર, ઉદિત કુમાર, દેબાશીષ મિશ્રા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ગાંગુલી દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

૧.પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

૨. આ અપીલ કર્ણાટક ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિવિધ પ્રથમ અપીલ નંબર ૨૫૯/૨૦૦૮ તારીખ ૨૦/૦૭/૨૦૦૯ માં આપેલા આદેશને રદ કરે છે, જેમાં ઉચ્ચ અદાલતે પર્યાપ્ત કારણો જાહેર કર્યા વિના અપીલકર્તાને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતરમાં માત્ર ૩૪૦૦૦ રૂપિયાની હદ સુધી વધારો કર્યો હતો.

૩. આ અદાલતને લાગે છે કે ઉચ્ચ અદાલતે કેસને વધારવા માટે યોગ્ય રીતે વિચારણા કરી નથી.આમ વિલંબને માફ કર્યા પછી, આ અદાલતે નીચે મુજબ ૦૫/૦૨/૨૦૧૦ તારીખનો આદેશ પસાર કર્યો:

".....અરજદારના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડ્સનું અવલોકન કર્યું.

અમારો પ્રથમ દષ્ટિએ એવો મત છે કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય ના વિવાદિત ચુકાદાને રદ કરવામાં આવે અને અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી વિવિધ પ્રથમ અપીલના નવા નિકાલ માટે આ બાબત તેને મોકલવામાં આવે કારણ કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય વળતર માટેના દાવા સાથે સંકળાયેલા કેસોનો નિર્ણય લેવા માટે સંબંધિત મુદ્દાઓ પર વિચાર કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે.

પ્રતિવાદીઓને નોટિસ જારી કરો " .

જ. તે અનુસાર ૧૭/૦૨/૨૦૧૦ પર પ્રતિવાદીઓને કારણદર્શક નોટિસો જારી કરવામાં આવી હતી અને સેવા પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી.

પ. ભૌતિક હકીકતો એ છે કે અપીલકર્તા ચણતર તરીકે કામ કરતો હતો અને અકસ્માત સમયે તેની ઉંમર ૫૦ વર્ષની હતી.૦૮/૦૧/૨૦૦૬ ના દુર્ભાગ્યપૂર્ણ દિવસે, લગભગ ૪-૩૦ વાગ્યે, અપીલકર્તા દીપા નર્સિંગ હોમ, કે. આર. પુરમ નજીક રસ્તો પાર કરી રહ્યો હતો, જ્યારે નોંધાયેલ નંબર પ્લેટ કેએ-૦૫-ઈડબ્લ્યુ-૧૧૦૮ ધરાવતી મોટરસાયકલએ તેને ટક્કર મારી હતી.અકસ્માત સમયે મોટરસાયકલ બીજા પ્રતિવાદી (હવે પછી 'આર ૨' તરીકે ઓળખાય છે) દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી હતી.અકસ્માતના પરિણામે, અપીલકર્તાને હાડકાના ફ્રેક્ચર તેમજ માથા અને આખા શરીરમાં અન્ય ઈજાઓ થઈ હતી.તેમને બેંગ્લોરના દીપા નર્સિંગ હોમમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા જ્યાં તેમને પ્રાથમિક સારવાર આપવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ તેમને તે જ દિવસે બોરિંગ અને લેડી કર્ઝન દવાખાના, બેંગ્લોર (ત્યારબાદ 'દવાખાના' તરીકે ઓળખાતી) માં ખસેડવામાં આવ્યા હતા, જ્યાં તેમને દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા અને ૨૧/૦૧/૨૦૦૬ સુધી અંદરના દર્દી તરીકે સારવાર

આપવામાં આવી હતી.ડિસ્ચાર્જ થયા પછી લગભગ છ મહિના સુધી તેમણે વધુ સારવાર ચાલુ રાખી હતી.

૬. પ્રથમ પ્રતિવાદી વીમા કંપની (ત્યારબાદ 'આર૧' તરીકે ઓળખાતી) ને પણ પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવી હતી કારણ કે તેની સાથે મોટરસાયકલનો વીમો લેવામાં આવ્યો હતો.

૭. મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદા દ્વારા (હવે પછી 'ટ્રિબ્યુનલ' તરીકે ઓળખાય છે), અપીલકર્તાને ૭.૫ ટકાના વ્યાજ સાથે ૧૫૫૦૦૦ રૂપિયાનું વળતર આપવામાં આવ્યું હતું. આર ૧ ને અપીલકર્તાને વળતર ચૂકવવા માટે જવાબદાર ઠેરવવામાં આવ્યો હતો.

૮. જો કે, અપીલ પર, ઉચ્ચ અદાલતે વળતરમાં માત્ર ૩૪૦૦૦ રૂપિયા વધારો કરીને વાર્ષિક ૬ ટકાના વ્યાજ સાથે કુલ ૧૮૯૦૦૦ રૂપિયા આપ્યા હતા.

૯. ઉચ્ચ અદાલતના આદેશને વાંચીને એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાના કેસને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધો નથી.તેણે ટ્રિબ્યુનલના શારીરિક વિકલાંગતાના ૨૦ ટકાના મૂલ્યાંકનને સ્વીકાર્યું હતું અને અવલોકન કર્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલે નીચલી બાજુએ "સુવિધાનું નુકસાન અને જીવનનો આનંદ અને

નિર્ધારિત સમયગાળા દરમિયાન કમાણીનું નુકસાન" શીર્ષક હેઠળ વળતર ચૂકવ્યું છે.જો કે, તેણે માત્ર ભવિષ્યના તબીબી ખર્ચ માટે વધારાનું વળતર આપ્યું હતું અને ભવિષ્યમાં કમાણીના નુકસાનના પાસા સાથે બિલકુલ વ્યવહાર કર્યો ન હતો, જે અમને લાગે છે કે યોગ્ય અભિગમ ન હતો.

૧૦. આ અદાલતને લાગે છે કે "આજીવિકા કમાવવાની અસમર્થતા અથવા અપંગતાને માત્ર વ્યવહારમાં જ નહીં પરંતુ વાજબી અપેક્ષાઓ અને કલ્પનીય સમયગાળાની કમાણીના ઘટાડાને ધ્યાનમાં રાખીને ભવિષ્યમાં પણ જોવી પડશે".આ અદાલત દ્વારા રમેશ ચંદ્ર વિરુદ્ધ રણધીર સિંહ અને અન્યો, (૧૯૯૦) ૩ એસ. સી. સી. ૭૨૩ માં આ નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.પૃષ્ઠ ૭૨૬, પેરા ૭ માં, ઉપર ટાંકવામાં આવેલા અવલોકનો કરવામાં આવ્યા હતા.

૧૧. ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તાની ઇજાઓની દેખરેખ રાખનારા અને દવાખાના માં સારવાર આપનાર ડૉક્ટર એસ. રાજન્નાની ફરિયાદી સાક્ષી ૨ તરીકે તપાસ કરી હતી.

૧૨. ફરિયાદી સાક્ષી ૨ ના પુરાવા અનુસાર, તે સાબિત થયું હતું કે અપીલકર્તાને જમણા પગના ટિબિયા અને ફાઈબ્રુલા હાડકામાં સંયોજન અસ્થિભંગ થયો હતો.તેના ચહેરા અને શરીરના કેટલાક ભાગો પર ઉઝરડા અને

કટ પણ થયા હતા.તેનું ઓપરેશન કરવું પડ્યું હતું અને ઓપરેશન ૦૮/૦૧/૨૦૦૬ પર કરવામાં આવ્યું હતું.ડિસ્ચાર્જ થયા પછી પણ, તેમને વધુ સારવાર અને ફિઝિયોથેરાપીની સલાહ આપવામાં આવી હતી અને તેમના પગની વધુ સારી હિલચાલ માટે કસરત પણ કરવામાં આવી હતી.

૧૩. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ૨૩/૦૫/૨૦૦૭ ના તેમના સોગંદનામામાં, ફરિયાદી સાક્ષી ૨ જણાવે છે કે તેમણે ૧૭/૦૪/૨૦૦૭ પર અપંગતાની ટકાવારીના મૂલ્યાંકન માટે અપીલકર્તાની તપાસ કરી હતી.તેમણે નોંધ્યું હતું કે અપીલકર્તાનો જમણો પગ ટૂંકો કરવામાં આવ્યો હતો જેના પરિણામે તેમને લંગડા થઈને ચાલવું પડ્યું હતું.આમ અપીલકર્તાને સલાહ આપવામાં આવી હતી કે તેઓ ઊભા કરેલા શૂઝનો ઉપયોગ કરે અને કસરત ચાલુ રાખે.ટ્રિબ્યુનલે બાદમાં નોંધ્યું હતું કે પગ ૩.૫ સે. મી. જેટલો ટૂંકો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે ધ્યાનમાં લેવું જોઈતું હતું કે અપીલકર્તા ચણતર હોવાથી, આ ઈજાઓ તેના ઘૂંટણ અને પગની ઘૂંટીને હલાવવામાં નોંધપાત્ર સમસ્યા ઊભી કરશે.ફરિયાદી સાક્ષી ૨, અપંગતાના પ્રમાણપત્રમાં સ્પષ્ટપણે જણાવે છે:

"ઉપરોક્ત અપંગતાને કારણે, તે સામાન્ય વ્યક્તિની જેમ ચાલી શકતો નથી, કોસ પગથી બેસી શકતો નથી, બેસી શકતો નથી, કોઈ વજન ઉપાડી શકતો નથી, આધાર વિના સીડી ચઢી શકતો નથી.

.....મારો અભિપ્રાય છે કે જમણા નીચલા અંગની ૪૮ ટકા અને આખા શરીરની ૪૮ ટકા અપંગતા છે. આ અપંગતાને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદાર ચણતરનું કામ કરી શકતો નથી અને અન્ય કોઈ હાથથી કામ પણ કરી શકતો નથી.

૧૪. જોકે ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તાની અપંગતાને ૪૮ ટકા પર સ્વીકારીને ડૉક્ટરના મૂલ્યાંકનને સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કે ભવિષ્યમાં કમાણીની ખોટ પણ ૪૮ ટકા પર રહેશે.તેમાં અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો હતો કે બાંધકામ કાર્યમાં ઘણા લોકો સામેલ હોય છે અને જમણા પગની અપંગતાને કારણે અપીલકર્તા બાંધકામ કાર્ય કરી શકશે નહીં એવો નિષ્કર્ષ કાઢવામાં ડૉક્ટર યોગ્ય નથી.તેથી, આવકની ભાવિ ખોટ ૨૦ ટકાથી ઘણી ઓછી હોવાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું.તેમની આવક અંગે કોઈ ચોક્કસ પુરાવા ન હોવાથી વળતરનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે ગુણક પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૫. જો કે ટ્રિબ્યુનલે તારણ કાઢ્યું હતું કે ભવિષ્યમાં આવકની ખોટનું મૂલ્યાંકન માત્ર ૨૦ ટકા જ કરવું જોઈએ, તેમ છતાં અમારું માનવું છે કે ઉચ્ચ અદાલતે એવું નિરીક્ષણ કરતી વખતે કે "સુવિધાનું નુકસાન અને જીવનનો આનંદ અને નિર્ધારિત સમયગાળા દરમિયાન કમાણીનું નુકસાન" શીર્ષક હેઠળ

ટ્રિબ્યુનલનું વળતર નીચલી બાજુએ હતું, તેણે કારણો આપવા જોઈએ અને આ શીર્ષકો હેઠળ પોતાનું મૂલ્યાંકન કરવું જોઈએ, કારણ કે ઉચ્ચ અદાલત, પ્રથમ અપીલ અધિકારી તરીકે, તથ્યો અને કાયદા બંને પર સત્તા ધરાવે છે. ઉચ્ચ ન્યાયાલય ના આદેશોમાં આ શીર્ષકો હેઠળ વળતરની આકારણી અંગે કોઈ વિગતોનો અભાવ છે. આ ક્ષેત્રોમાં યોગ્ય આત્મનિરીક્ષણ અને વધુ સંવેદનશીલ અભિગમની જરૂર છે કારણ કે અપીલકર્તા ચણતર છે અને કામદાર સમુદાયના નબળા વર્ગનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. અપીલકર્તાને તેના જમણા પગને ઉલટાવી ન શકાય તેવું નુકસાન થયું હતું, જે તેના માટે ચણતર તરીકેનો વ્યવસાય કરવામાં મુશ્કેલીઓ ઊભી કરશે. મેસર્સ કોનકોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ શ્રીમતી નિર્મલા દેવી અને અન્યો, (૧૯૭૯) ૪ એસ. સી. સી. ૩૬૫ માં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે:

".....મોટર અકસ્માતો માટે વળતરનો ન્યાયશાસ્ત્ર નો-ફોલ્ટ લાયબિલિટીની દિશામાં વિકસાવવો જોઈએ અને જથ્થાનું નિર્ધારણ ઉદાર હોવું જોઈએ, કારણ કે કાયદો મુક્ત દેશમાં જીવન અને અંગોને ઉદાર ધોરણમાં મહત્વ આપે છે.

૧૬. વિભાગીય નિયંત્રક, કે. એસ. આર. ટી. સી. વિરુદ્ધ મહાદેવ શેટ્ટી અને અન્ય, (૨૦૦૩) ૭ એસ. સી. સી. ૧૯૭ના કેસમાં, જ્યાં દાવેદાર પણ ચણતર હતો, આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે:

".....તે ધ્યાનમાં રાખવું પડશે કે અંગો અથવા જીવનની ખોટ માટે વળતર ભાગ્યે જ સોનેરી ભીંગડાઓમાં તોલવામાં આવે છે. શારીરિક ઈજા એ બીજું કંઈ નહીં પણ એક વંચિતતા છે જે દાવેદારને નુકસાન પહોંચાડવાનો અધિકાર આપે છે. નુકસાનની નિર્ધારિત માત્રા ઈજા અનુસાર હોવી જોઈએ. ઈજા ઘણા પરિણામો લાવી શકે છે જેમ કે કમાણી કરવાની ક્ષમતા ગુમાવવી, માનસિક આનંદ ગુમાવવો અને આવા ઘણા પરિણામો નુકસાન. વ્યક્તિ માનસિક અને શારીરિક નુકસાન માટે નુકસાનની હકદાર બને છે, તેનું અથવા તેણીનું જીવન ટૂંકું થઈ શકે છે અથવા તે અથવા તેણી જીવનનો આનંદ માણી શકતા નથી, જે શારીરિક વિકલાંગતાને કારણે ઘટાડવામાં આવ્યું છે. જીવનની સામાન્ય અપેક્ષા નબળી પડી છે. "[પાન ૨૦૪, પેરા ૧૫ પર]

૧૭. જીવનની લાંબી અપેક્ષાઓ કમાણીની ક્ષમતા સાથે જોડાયેલી છે. જો કમાણીની ક્ષમતામાં ઘટાડો થાય છે, જે વર્તમાન પરિસ્થિતિમાં છે, તો તે અપેક્ષિત આયુષ્યને પણ અસર કરે છે.

૧૮. તેથી, કમાણીની ક્ષમતાને અસર કરતી ઈજાના કિસ્સામાં વળતર નક્કી કરતી વખતે કોર્ટે યાદ રાખવું જોઈએ:

".....વળતરની કોઈ રકમ અપીલકર્તાની ભૌતિક રચનાને પુનઃસ્થાપિત કરી શકશે નહીં.એટલા માટે અદાલતો દ્વારા એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે પણ અકસ્માત દરમિયાન થયેલી કોઈપણ ઈજા માટે ચૂકવવાપાત્ર વળતર તરીકે કોઈ રકમ નક્કી કરવામાં આવે છે, ત્યારે તેનો ઉદ્દેશ "જ્યાં સુધી નાણાં ભરપાઈ કરી શકે ત્યાં સુધી" આવી નુકસાનની ભરપાઈ કરવાનો છે કારણ કે નાણાંને માનવ વેદના અથવા વ્યક્તિગત વંચિતતા સાથે સરખાવવું અશક્ય છે.નાણાં તૂટેલી અને ભાંગી પડેલી ભૌતિક ફેમને નવીનીકૃત કરી શકતા નથી.[જુઓ આર. ડી. હટ્ટિંગડી વિરુદ્ધ જંતુ નિયંત્રણ (ભારત) (પી) લિમિટેડ અને અન્યો, (૧૯૯૫) ૧ એસ. સી. સી. ૫૫૧, પાન ૫૫૬, પેરા ૧૦ પર]

૧૯. વધુમાં, આ જ કેસમાં કોર્ટે એવું પણ માન્યું હતું કે:

"તેની પ્રકૃતિમાં જ્યારે પણ કોઈ ટ્રિબ્યુનલ અથવા અદાલતને અકસ્માતના કિસ્સામાં વળતરની રકમ નક્કી કરવાની જરૂર પડે છે, ત્યારે

તેમાં કેટલાક અનુમાન, કેટલાક કાલ્પનિક વિચારણા, અપંગતાના સ્વરૂપ સાથે જોડાયેલી થોડી સહાનુભૂતિ શામેલ હોય છે.પરંતુ ઉપરોક્ત તમામ તત્વોને વસ્તુનિષ્ઠ ધોરણો સાથે જોવું પડશે.[પાન ૫૫૭, પેરા ૧૨ પર]

૨૦. આમ, અમને લાગે છે કે અપીલને ઉચ્ચ ન્યાયાલય માં મોકલવાની જરૂર છે જેથી તે આ બાબત પર નવેસરથી વિચાર કરી શકે.ઉચ્ચ અદાલત, અમે અપેક્ષા રાખીએ છીએ કે, અપીલકર્તાને વળતર વધારવાના કેસને તેના યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં અને કેસના વાસ્તવિક પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર ચર્ચા કરાયેલા કેટલાક ચુકાદાઓમાં આ અદાલત દ્વારા વ્યક્ત કરેલા મંતવ્યોના પ્રકાશમાં વિચારણા કરશે.

૨૧. ઉચ્ચ અદાલતને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તે આ મામલાને અત્યંત ઝડપથી હાથ ધરે કારણ કે તે ઈજાગ્રસ્ત કામદારને વળતર આપવાની બાબત સાથે સંબંધિત છે.અપીલની મંજૂરી છે. ખર્ચ અંગેનો કોઈ હુકમ નથી.

ડી. જી. અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા

ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.